

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto ympäristöministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Soidensuojelua koskeva esitysluonnos on napakka kokonaisuus, josta saa hyvän käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esitysluonnoksessa on kuvattu esityksen keskeisiä vaikutuksia. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä kehittämissuhteita esitykseen.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esityksen viranomaisvaikutuksia olisi hyvä täsmentää tiedolla siitä, hoitaisiko Metsähallitus sille ehdotetut uudet tehtävät nykyisillä resursseillaan.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annettua lakia, jolla on perustettu yhteensä 71 soidensuojelualueutta vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla.

Esitys on jatkoa luonnonsuojelulainsäädännön kehitystyölle, jossa uudistettiin luonnonsuojelulaki sekä päivitettiin vuoden 1996 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen 13 kansallispuiston ja vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen 28 kansallispuiston, 19 luonnonpuiston sekä 12 muun valtion luonnonsuojelualueen rauhoitussäännökset uuden luonnonsuojelulain mukaisiksi. Tämän esityksen tavoitteena on saattaa myös eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi vuonna 1988 annetulla lailla perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset yhdenmukaisiksi 1.6.2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain kanssa ja saattaa rauhoitussäännökset lain tasolle.

Esityksen myötä vuonna 1988 lailla perustettujen soidensuojelualueiden rauhoitussäännösten yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevista kysymyksistä säädettäisiin perustuslain mukaisesti lailla. Esitys myös yhdenmukaistaisi soidensuojelualueita ja muita valtion luonnonsuojelualueita koskevaa sääntelyä. Saamelaisten kotiseutualueella rauhoitussäännöksissä säilytettäisiin edelleen saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Lisäksi esityksessä tehtäisiin valtatie 21 Palojoensuu-Maunu parannushankkeen toteuttamisen edellyttämät vähäiset muutokset Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueiden rajauksiin. Esityksen tarkoituksena ei ole tehdä muita muutoksia soidensuojelualueiden rajauksiin tai merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Esityksen tavoitteena on saattaa soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset yhdenmukaisiksi luonnonsuojelulain (9/2023) kanssa. Luonnonsuojelulain rauhoitussäännöksiin tehdyt muutokset eivät ole koskeneet soidensuojelualueita, vaan niillä on sovellettu edelleen soidensuojeluasetuksen (852/1988) rauhoitussäännöksiä. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa on kuvattu hyvin asian taustaa, tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia. Esitysluonnoksessa käy myös ilmi tarve lainmuutokselle.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnos on hyvin valmisteltu ja napakka kokonaisuus. Esitysluonnoksen liitteenä olevat karttakuvat antavat käsityksen siitä, missä soidensuojelualueet alueellisesti sijaitsevat Suomessa. Soidensuojelualueiden määrää ja sijoittumista on kuvattu myös sanallisesti esitysluonnoksessa.

Arviointineuvosto ehdottaa, että esitysluonnoksessa olisi kuitenkin hyvä esittää tieto siitä, mikä on 71:n soidensuojelualueen yhteenlaskettu pinta-ala hehtaareina. Kunkin yksittäisen suojelualueen pinta-ala hehtaareina ilmenee kyllä soidensuojelulakia koskevan lakiehdotuksen 1 §:ssä, mutta yhteenlaskettua pinta-alaa hehtaareina ei esitetä.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu keskeinen lausuntopalaute. Esitysluonnoksessa on myös kuvattu, miltä osin lausuntopalautteessa esitetyjä ehdotuksia ei ole voitu ottaa huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

2.3 Ympäristövaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan ympäristövaikutukset arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi.

Rauhoitussäännösten päivittäminen voi kuitenkin jossain määrin vahvistaa alueiden luontoarvojen turvaamista esimerkiksi lupaprosesseissa. Lisäksi esityksellä voisi olla vähäisiä myönteisiä vaikutuksia soidensuojelualueiden luontotyyppien ja lajiston tilaan. **Arviointineuvosto katsoo**, että esitysluonnoksessa on arvioitu riittävästi ympäristövaikutuksia ottaen huomioon, että esityksellä ei juurikaan tehtäisi muutoksia soidensuojelualueiden rajauksiin tai merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin.

Esityksellä ehdotetaan tehtävän valtatie 21 Palojoensuu-Maunu parannushankkeen toteuttamisen edellyttämät vähäiset muutokset Lätäsenon-Hietajoen ja Jietanasvuoman soidensuojelualueiden rajauksiin. Esitysluonnoksessa on lyhyesti selostettu edellä mainitusta tiehankkeesta tehdyn ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) ja Natura-arvioinnin tuloksia. **Arviointineuvosto katsoo**, että näiden arviointien tulosten kuvaaminen toimii hyvänä taustatietona, mutta esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa painopisteen on hyvä olla lainsäädäntöhankkeesta aiheutuvien ympäristövaikutusten kuvaamisessa.

2.4 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä muutettaisiin ympäristöministeriön ja Metsähallituksen välistä toimivallanjakoa siten, että jatkossa Metsähallitus olisi toimivaltainen käsittelemään soidensuojelualueilla kaikki rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskevat lupa-asiat. Esitysluonnoksen mukaan muutos selkeyttäisi viranomaisten välistä toimivallanjakoa ja vähentäisi ympäristöministeriöltä yksittäistapauksellista päätöksentekoa. Muutos koskisi erityisesti malminetsintää ja siihen liittyvien toimenpiteiden poikkeuslupahakemuksia.

Arviointineuvosto katsoo, että esityksen viranomaisvaikutuksia on arvioitu riittävästi. Esityksen viranomaisvaikutuksia olisi kuitenkin hyvä täsmentää tiedolla siitä, hoitaisiko Metsähallitus sille ehdotetut uudet tehtävät nykyisillä resursseillaan. Esitysluonnoksesta saa kuvan, että vaikutukset Metsähallituksen toimintaan olisivat vähäiset, mutta esimerkiksi malminetsintää koskevien päätösten valmistelu voi olla työlästä ja vaatia useamman henkilön työpanosta.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on tunnistettu vaikutuksia saamelaisten oikeuksiin ja alueiden virkistyskäyttöön. Esityksellä ei perusteta uusia suojelualueita, mutta esitys koskee 14:ää saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevaa soidensuojelualueutta.

Ehdotetussa sääntelyssä sallittaisiin poronhoitoalueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla poronhoidon edellyttämien kämppien, poroaitojen ja muiden rakenteiden rakentaminen, poronhoitoon tarvittava puun ottaminen sekä poronhoitoon liittyen leiriytyminen ja avotulen teko. Nämä toimenpiteet eivät edellyttäisi Metsähallituksen viranomaislupaa. Näin ollen ehdotetulla sääntelyllä säilytettäisiin poronhoidon nykytila poronhoitoalueella sijaitsevilla soidensuojelualueilla. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä olisi hyvä täsmentää, miten poronhoitoon liittyvien kämppien käyttöä ja muita toimenpiteitä valvotaan.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä (hankenumero: YM049:00/2023), jonka ympäristöministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 22.6.2026. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

Lainsäädännön arviointineuvosto on itsenäinen ja riippumaton toimielin, joka antaa lausuntoja hallituksen esitysluonnoksista ja niiden vaikutusarvioinneista. Se ei ota kantaa ehdotusten kannatettavuuteen tai poliittisiin ratkaisuihin. Lainsäädännön arviointineuvosto toimii valtioneuvoston kanslian yhteydessä.

Helsingissä 6. heinäkuuta 2026

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Essi Römpötti

Erityisasiantuntija, lain säädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.